

Styling: Domán Melinda

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉPEK –
EMMER LÁSZLÓ

SOROZAT –
KÉPMÁS

„KELLENEK POLITIKAMENTES HELYEK ÉS IDŐK AZ ÉLETBEN”

Az interjú előtti napokban **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere épp egy – láthatóan rendszeresen igénybe vett – futócipőt posztolt ki a közösségi oldalára. Amikor arról kérdezem, mi a kedvenc távja, azt feleli, szereti a kihívásokat, futott már 21 kilométert is, de a maratoni táv szerinte a teljesítőkéesség határainak megkérdőjelezhető feszegetése. A rövid és hosszú távú tervezés és a kettő közti fontossági sorrend felismerése, az erő helyes beosztása nem csak a sportban létfontosságú. Az ókori maratoni futó például nem élte túl... Mintha azt üzenné, a maraton nem emberléptékű.

♦ – **Azt mondta, futás közben szokta az ígéhirdetéseit átgondolni. Megvan már a jövő vasárnapi?**

– Igen, tegnap is futottam, és a Lukács evangéliuma egyik történetén gondolkoztam közben. Jézus lecsendesíti a háborgó tengert, és megkérdézi kétségbeesett tanítványaitól: „Hol a ti hitetek?”. A hittel kapcsolatos kétségeinkről fogok beszélni.

– **Lelkészként a miniszteri életéből is szokott politikai példákat hozni?**

– Nagyon ritkán, és akkor is távolról. Szerintem Magyarországon a lekipásztorok többsége a szószékről többet „politizál”, mint én. Nekem éppen elég jut belőle hétfőtől szombatig. Örülök, ha vasárnap nem muszáj. Kellenek politikamentes helyek és idők az ember életében.

– Mit ért politizálás alatt?

– Amikor konkrét politikai jelenségeket értelmezünk, minősítünk a prédikációban, szentbeszédben. Persze előfordul, hogy ez kikerülhetetlen. Például amikor élesben felmerült, hogy keresztényként mi a feladatunk a migrációval, a migránsokkal kapcsolatban. Miközben a hatóságoknak, az államnak az volt a feladata, hogy kerítést építsen és elérje, hogy menjenek be a menekültszállásokra, ahol regisztrálják és ellátják őket, keresztényként bátorítottam a gyülekezetet, hogy vigyenek ennivalót, takarót, gyógyszert a Keleti pályaudvarhoz; hogy ne csak a nőknön, gyerekeken, betegeken segítsenek, hanem minden krízishelyzetben lévő manipulált, becsapott emberen. Vagy legutóbb egy Helmut Kohl temetésén elhangzott mondatot illesztettem bele a prédikációba, amely ráadásul egy olyan ember szájából hangzott el, aki szerintem nagyon sokat ártott a világnak. Bill Clinton mondta, köszönjük Helmut Kohlnek, hogy olyan dolgok részesévé tett bennünket, amelyek túlmutatnak rajtunk. A következő vasárnapon arról volt szó, mit jelent az, hogy „kiválasztott”. Nem azt jelenti, hogy mi olyan jók vagyunk, hogy kitüntettek minket, hanem azt, hogy Istennek terve van velünk, amelyet meg kell valósítanunk. S ez a terv túlmutat rajtunk. Politikusként kerültem Helmut Kohl közelébe, a nevemet húsz éven át nem tudta megjegyezni, de mindig azt a papot kérte tolmácsnak a miniszterelnök mellé, ezért lehettem ott a temetésén is.

– Az élete során megélt szerepek, a lelkész és a miniszter, sőt, a szülő és a pedagógus tapasztalatai és szándékai nem ütköznek néha? Hogyan lehet ezeknek egyszerre megfelelni, például a Nemzeti alaptanterv előkészületeinél?

– Sehogy. A családban sem várhat mindig az ember addig a döntéssel, amíg nem találunk olyat, ami mindenkinek jó. Olykor sok fontos dolog is elmarad, de vállalni kell a döntést. Ez a helyzet a Nemzeti alaptantervvel is. A NAT azért elég távol van a konkrét iskoláktól ahhoz, hogy nagyon közvetlenül befolyásolja az oktatást. Minden ellenkező híreszteléssel szemben a tanároknak Magyarországon is nagy szabadságuk van abban, hogy mit és hogyan tanítsanak. Az egyéniségükön múlik, hogy sikerül-e izgalmas és hasznos órát tartani, erős osztályközösség kialakulását segíteni, jó iskolát működtetni. Mindez alapvetően azoknak a lehetősége és felelőssége, akik ott vannak

a gyerekekkel. Az állam, a mi feladatunk pedig, hogy ne kössük gúzsba őket, de minden lehetőséget megadjunk a minőségi munkájukhoz. Versenyképes tudást kell adni, és nem visszanyesni azoknak a tehetségét, akik többet is tudnának teljesíteni. A másik oldalon pedig nem szabad túl nagy terheket tenni a gyengébb képességűekre, a nehezebb helyzetben élőkre. Ne kelljen trükközni, úgy tenni, mintha teljesítették volna az elvárásokat, miközben ez számukra lehetetlen. A NAT meghatározza azt a minimumot, amit mindenkinek tudnia kell. Közben majd lehetőséget kell adni ettől felfelé +20 százalékkal eltérni. Ahol meg a 100-at is nehéz elérni, oda tanulást segítő pedagógiai erőforrás kell.

– Néha nem olyan könnyű elválasztani a jobb képességű és kevésbé szerencsés háttérű gyerekeket, mint egy budai elit gimnáziumban, ahol már a felvételin kiválogathatják őket a sok jelentkezőből. Mit jelent a differenciált oktatás a gyakorlatban olyan helyen, ahol nem lehet válogatni iskolák és gyerekek között? Osztályonkénti különválogatást, eltérő módszereket? Mi a garancia arra, hogy az erősebbek húzzák fölfelé a gyengéket, és nem fordítva?

– A tapasztalat szerint, ha a hátrányos helyzetűek aránya több mint 10–20 százalék, már nem feltétlenül a pozitív hatás érvényesül. Közben pedig nem mindenhol van 80 százaléknyi jó helyzetű, jó képességű gyerek, mert azok már vagy elmentek más iskolába, vagy meg sem születtek. Ilyenkor a pedagógiai támogatói háttérrel kell növelni, például iskolapszichológussal, gyógypedagógussal. Nem ugyanaz a jó megoldás Pilisborosjenőn vagy Vásárosnaményban. Törekedni kell a konkrét intézményre, sőt, gyerekre szabott megoldásokra. Az elmúlt három évben például 1000 roma nőt képeztünk ki – egyebek mellett – szociális asszisztensnek. Azokon a településeken, ahol kevés a pedagógus, a roma gyerekeket ezek a cigányasszonyok fogadják az iskolában, figyelnek a higiéniájukra, a problémáikra, megmutatják nekik, mi hol van, és haza is kísérik őket, ha szükséges. Ez kihát az iskola teljesítőképességére is.

– A legutóbbi hírek szerint a budapesti iskolákban is inkább elbocsátották a pszichológusokat. Most újra lesznek státuszok?

– Az már régen volt. 2013–2016 között országosan 1305 fővel nőtt a foglalkoztatott gyógypedagógusok

száma. Az idei és a következő években országosan 2500 új szakembert, például gyógypedagógust, iskolapszichológust és logopédust lehet majd fölvenni az iskolákba és a pedagógiai szakszolgálatokhoz. Tovább tartott, mint terveztük, de elindítottunk egy pozitív változást. Ennek motorja a kora gyermekkori intervenció programja. Több milliárd forintos fejlesztésnek köszönhetően végre a köznevelés, az egészségügy, a szociális ellátórendszer és a családügy, azaz a védőnő, az óvónő, a gyermekorvos és a szülő hatékonyan tud majd működni annak érdekében, hogy a nehézségekkel született gyermekek mindenhol a lehető legkorábban megkapják a szükséges fejlesztést. A személyre szabott fejlesztésnek az ország bármely szegletében élő családok számára elérhetőnek kell lennie. Többek között emiatt volt fontos az állami feladatok újjászervezése, így a költségvetési források biztosítása garantálja, hogy jusson erre pénz. A státuszok feltöltése több lépésben történik, például a 2017. évben 3,8 milliárd forint, a 2018. évben pedig további 1,9 milliárd forint többletet fordítunk erre. Más kérdés, hogy találnak-e megfelelő szakembert például a vidéki iskolákban.

– Pedagógusként milyen érzés volt a tanár- és diáktiltakozásokat látni?

– Talán furcsán hangzik, de én nem voltam elkeseredve, amikor a diáktiltakozások zajlottak az oktatással kapcsolatban, mert ez lehetőséget adott arra, hogy átgondoljuk, mi működőképes és mi nem. Két hónapon belül az összes tankerületben legalább államtitkár-helyettesi részvétellel fórumokat szerveztünk, és meghívtuk az összes iskolaigazgatót. Én magam is részt vettem ilyen találkozókön, és beszélgettem azokkal, akik nap mint nap látják a bajokat különböző területeken. Azóta is folyamatosan működik a köznevelési kerekasztal – akadémikusok, pedagógusok, diákok, fővárosi és vidéki iskolaigazgatók a résztvevői. A vád, hogy nem egyeztetünk, politikai termék: az ellenzéki szervezetek tudatosan nem vesznek részt a kerekasztalon, mert azt a Kormány hozta létre. Még így is lehet a rosszindulatú kritikából tanulni.

– Sok oktatással kapcsolatos rémhír söpört végig a médiában a nyári vakáció idején. Az iskolai lőtér, a gyerekeknek szóló ovis tanmese, amely a vád szerint migránsellenes filozófiát táplál a négyévesek fejébe...

Ez utóbbit nemcsak a józan szövegértés, hanem maga a szerző, Boldizsár Ildikó is cáfolta, de sokakhoz csak az eredeti rémhír jutott el. Honnan tájékozódhat a szülő, aki nyilván aggódik a gyereke oktatásáért?

– Az a mese jogokról és kötelességekről szól gyereknyelven, arról, hogy a személyes szabadságnak azért vannak korlátjai, mert a másik embernek is van szabadsága. Mellesleg a mese végén minden új mesehősnek otthont, gondoskodást és jogokat biztosítanak. Rosszindulat, ártó szándék van a félreértelmezés mögött. Bizony nagyon kiszolgáltatottak a manipulált tájékoztatásnak nemcsak a szülők, hanem a gyerekek is. Tudatosan és professzionálisan gyártják az álhíreket. A negatív szenzáció sokkal hatásosabb, mint a jó hír. Érthető, hogy nehéz magunkat kivonni ezek alól. Az iskolai nevelés egyik feladata, hogy megtanítsa kritikusan olvasni a híreket a médiában, az ellenzékieket és a kormányoldaliakat is. A köznevelési kerekasztalban a Nagycsaládok Országos Egyesülete mint a legnagyobb családszervezet folyamatosan képviseli a szülőket, rajtuk keresztül is próbáljuk eljuttatni a hiteles információkat és érzékelni az ártó szándékú hangulateltést. Néhány hónapja például megjelent egy főcím, miszerint 24 óra után kidobják a kismamákat a kórházból, mert nincs orvos. Azután kiderült, hogy ez a szülőszervezetek kérése volt, hiszen magától

„AZ ISKOLAI NEVELÉS
EGYIK FELADATA, HOGY
MEGTANÍTSA KRITIKUSAN
OLVASNI A HÍREKET
A MÉDIÁBAN,
AZ ELLENZÉKIEKET ÉS
A KORMÁNYOLDALI AKAT IS.”

értetődő igény, hogy ha nincs komplikáció, az anyuka minél előbb hazamehessen a szülés után. Eddig ez nem volt érdeke a kórháznak, mert akkor nem kapta meg a szülésért járó teljes költséget. Nos, ettől kezdve megkaphatja. Vagyis ez egy jogos igényre való pozitív reagálás, plusz erőforrás ráfordításával. De ilyen félretájékoztató volt az is, amikor föl hívtuk a figyelmet arra, hogy 75 év fölött bizonyos rákellenes készítményeknek fokozott kockázata van. Erre megjelent az újságban, hogy 75 év felett a Kormány már nem akar rákgyógyszert adni.

– Átveztünk az egészségügy területére. Az EMMI hatalmas minisztérium, amelynek az oktatás és az egészségügy csak a két, nagyon sok gonddal és feladattal küzdő ága. És emellett még sok ilyen van. Az eddigi tapasztalatok szerint jó ötlet volt ezeket az államtitkárságokat mind egy minisztérium alá vonni?

– A nagy méretből adódnak problémák, de ugyanakkor olyan együttműködési lehetőségek is az ágazatok között, amelyek másképp nem működnének ilyen hatékonyan. Nálunk az egészségügy, az oktatás, a szociális ügyek a családi ügyekkel államtitkári és miniszteri szinten hetente, néha naponta találkoznak. A legfontosabb számomra, hogy a család- és ifjúságügy kiemelt figyelmet kapjon; ez azt jelenti, hogy nem intézményrendszert tartanak fenn, hanem folyamatosan azon gondolkoznak, hogyan lehetne könnyebb a várandós nők, a fiatal házaspárok, a gyereket nevelők helyzete az oktatásban, az egészségügyben, vagy akár a munkahelyeken. Például így születhetett meg a családi otthonteremtési kedvezmény, a diákhitel elengedésének ötlete vagy az ingyenes nyelvvizsga. De említhetném a mindennapos testnevelést is, amely érinti a családügyet, az egészségügyet, az oktatást, a sportot, a hátrányos helyzetűek felzárkózását.

– A mindennapos testnevelés arra is példa, hogy a jó ötlet bevezetése nem mindig jár együtt a feltételek meglétével. A pedagógus kreativitása vagy kapcsolatrendszere nem mindig elegendő egy felszerelt tornaterem vagy sportpálya pótlásához.

– Ha arra várunk, hogy minden iskola mellett legyen egy modern tornaterem, soha nem lesz mindennapos testnevelés. Amióta bevezettük, felgyorsultak a fejlesztések. Nagy előrelépés, hogy 2011 óta legalább 300 sportlétesítményt építettünk, és 300-at újítottunk

fel. A Nemzeti Köznevelés Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében pedig a következő 2–3 évben 50 új tanuszodát adunk át. Ezzel nem lesz olyan magyar járás – 196 van belőlük –, ahol ne lenne uszoda, vagyis Magyarországon az első nyolc osztályban mindenki megtanulhat úszni.

– És az átmeneti időszakban hogyan lehet kreatív megoldásokra ösztönözni az iskolaigazgatókat és a pedagógusokat?

– Jó lenne, ha nem ellenőrzéssel kellene kikényszeríteni, hanem a diákok és a szülők is ösztönöznék az iskolát. Ugyanis az az igazság, hogy míg a diákok és szülők körében 80 százalékos az elégedettség a döntés kapcsán, a pedagógusoknak csak 40 százaléka üdvözölte a mindennapos testnevelést. Hiszen nekik kell adott esetben órákat átszervezni, külső lehetőségek után nézni. Az alacsony fizikai aktivitás is eredményezi az elhízást és a mozgásszervi problémákat, ezek visszaszorítása érdekében is fontos, hogy már kisiskolás korban ismerkedjenek meg a gyerekek a rendszeres mozgás örömeivel. Nagy ellentmondás van Magyarország sportsikerei és a magyarok sportolási aránya között. Ebben a helyzetben nagy előrelépés, hogy az elmúlt öt évben 5-ről 15 százalékra nőtt a heti ötször, szabadidejükben sportolók száma, ez az Európai Unió országaiban bekövetkezett legnagyobb változás. És félmillió igazolt sportolónk is van. Divatos bírálni a stadionépítéseket, de a sportlétesítmények egészségügyi, prevenciós beruházások is.

– Az oktatásban mi számít még belátható és teljesíthető „félmaratonnak” a célok közül?

– 2022 környékére lehet majd teljes világosságban látni, hogy működik-e az új rendszer. Az oktatás ugyanis a leghosszabb távú befektetés. A hároméves kortól kötelezővé tett óvoda, ahol a gyerekek 85 százaléka ingyen kap háromszor enni, Európában egyedülálló. De mikor lesznek ők akkorák, amikor már látszik, hogy ez mennyit segített a felzárkózásban? Ma még nem látszik, hogy az első három iskolai évben hangsúlyossá tett olvasni-írni-beszélni tanulás hogyan befolyásolja mondjuk a középiskolai jelentkezéseket. A PISA-mérések egy olyan korosztályt vizsgálnak, amely még a régi rendszerben tanult írni, olvasni. Ugyanakkor egyes, fiatalabb gyerekeket vizsgáló olvasáskészség-felméréseken, amelyek nem olyan híresek, mint a PISA, már látszik a pozitív változás. És olyan eredmények

is vannak, hogy három év alatt megduplázódott a roma egyetemisták száma. Ez nem alulról, az óvodából indított, hanem felülről inspirált változás. A keresztény roma szakkollégium ennek a kulcsa, amelyek fenntartásában Magyarországon a történelmi egyházak példaértékűen tudnak együttműködni. Ezekben a kollégiumokban több száz roma fiatal ingyen lakik, étkezik, tanul és kap segítséget saját kultúrája megismeréséhez vagy idegen nyelv tanulásához. És ami számomra az egyik legfontosabb eredmény, bár nem az oktatáshoz kapcsolódik: nem tudok még egy olyan országot, de Európában biztosan nincs is, ahol nyolc éven át, 2002 és 2010 között 23 százalékkal csökkent a házasságkötések száma, 2010 óta pedig – a családpolitikánk hatására is – 46 százalékkal nőtt.

– Talán ez nagyrészt az anyagi juttatások miatt történt, és sajnos a párkapcsolatok stabilitását nem feltétlenül befolyásolja.

– És az baj, ha vannak anyagi ösztönzők? A házasság jogi elköteleződésének lehetnek életvitelbeli, lelki okai és következményei is. Talán nem véletlen, hogy a gyermekvállalási kedv is növekedett. A termékenységi arányszám a 2011-es 1,23-ról 2016-ra 1,49-re emelkedett. Az embernek van szíve, és van pénztárcája – ne tagadjuk, hogy mindkettő befolyásolhat fontos döntéseket! Az elfogadhatatlan Magyarországon, hogy a gyermekvállalás szegénységi kockázatot jelentsen! 1774,5 milliárd forintot fordítottunk családtámogatásra az idei évben, 2018-ban a GDP csaknem 4,8 százalékát erre költjük. Ez a legmagasabb Európában. Nézze meg, hány gyereke van a nyugat-európai kormányok vezetőinek, és mennyi a magyar kormány tagjainak! Ez is tükröz egy életstratégiát.

– Szív és pénztárca. Az utóbbi hónapokban már óriásplakátokon is hirdeti magát a puncs.hu, amely nem titkoltan átlagon felüli külsővel rendelkező fiatal lányoknak, főként egyetemistáknak közvetít luxus életkörülményeket nyújtó idősebb urakat, ahogy fogalmaznak „diákhitel helyett”. Talán távolinak tűnik a téma, de politikusként tud reagálni az ilyen jelenségekre?

– A minisztérium azért annyira nem nagy, hogy a média is hozzátartozzon, de vannak helyzetek, amelyekre reagálni kell. Ezért dolgoztuk ki a Digitális Oktatási- és a Digitális Gyermekvédelmi Stratégiát. Gyermekkorban kell megtanítani, megtanulni nemet mondani az ilyen

„DIVATOS BÍRÁLNI A STADIONÉPÍTÉSEKET, DE A SPORTLÉTESÍTMÉNYEK EGÉSZSÉG-ÜGYI, PREVENCIÓS BERUHÁZÁSOK IS.”

piszkos üzleti ajánlatokra. Fontos eredmény, hogy az m2 gyerekműsorai között ma már nincs reklám. Mi nem tudjuk minden esetben megvédeni a fiataljainkat, az igazi lelki immunrendszer mégiscsak a családban alakul ki. Ezért fejlesztjük a nagy gyermekotthonok helyett a nevelőszülői hálózatot is, hogy minél többen a családban kaphassák meg ezt a védőanyagot.

– Kezdődik a tanév. Kinek szól majd az évnnyitóbeszéd?

– Sok beszédet elmondtam életemben, már csak az eredeti szakmám miatt is. Annál, hogy mit akarok közölni, vagy a hallgatóság mit szeretne hallani, mindig sokkal lényegesebb volt, hogy érezzék a hallgatók, ők fontosak nekem, és nem azért beszélek hozzájuk, mert kötelező, mert így szokták meg, mert el akarok nekik valamit adni.

– Ez az üzenet biztosan át is megy egy gyülekezeten, sőt, talán még egy iskola szülőihez, gyerekeihez, tanáraihoz is eljut. De az országos tanévnyitón? A médián keresztül? Nem hat szentimentálisan?

– De. Nem feltétlenül kell az érzéseket szavakba önteni, inkább az együttérzést, az empátiát kell közvetíteni. A média személytelensége és torzítása persze ennek ellenére hat, de ha valami működik ember és ember között, az néha átjön a médián is. És akkor nem is feltétlenül az számít, hogy pontosan mit mond az ember. A minisztérium legsúlyosabb teherterele számomra nem a nagysága, hanem az, hogy az ember–ember közti kapcsolat károkat szenved. Pedig az a tapasztalatom, hogy a legdurvább helyzetből, a legelmérgesedetebb viszonyból is ki lehet hozni valami pozitívát, ha elkezdünk valakivel beszélgetni. Persze előfordul, hogy ez a pozitív következmény csak másfél óráig tart, de így is akad néhány ellenzéki politikus, akikkel gyakran beszélgetek. A médiának az lenne a feladata, hogy az igazi emberi kapcsolatot ne elfedje, ne lerombolja, hanem megmutassa. ♦

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Erkel Ferenc

Bánk bán

Opera két részben, három felvonásban, magyar nyelven, magyar és angol felirattal

Szövegíró ▶ **Egressy Béni**

Díszlettervező ▶ **Olekszandr Bilozub**

Jelmeztervező ▶ **Nagy Viktória**

Karmester ▶ **Kocsár Balázs**

Rendező ▶ **Vidnyánszky Attila**

Koreográfus ▶ **Könczei Árpád**

Dramaturg ▶ **Orbán Eszter**

Bemutató ▶ 2017. szeptember 9., Erkel Színház | További előadások ▶ 2017. szeptember 10., 13., 14., 15., 17.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

„BE KELLETT LÁTNUM, CSAK KEVESEK OLYAN KITARTÓK,
HOGY CSALÁDI ELLENSZÉLBEN IS MEGVALÓSÍTSÁK ÁLMAIKAT.”

(Fábián Tibor: Csokolom, álmodhatok?)

„A KÉPZELET ÉS A FANTÁZIA
AZ, AMI SEGÍTI ABBAN, HOGY
MINDEN EMBER TÚLTEKINTSEN
PILLANATNYI LÉTVILÁGÁN.”

(Horváth Pál: Álmodok, vágyok, remények)

„MERJÜNK NAGYOK LENNI?
MERJÜNK KICSIK LENNI?
ALAPKÉRDÉS EZ, NÁLUNK,
MAGYAROKNÁL KÜLÖNÖSEN.”

(Kölnei Livia: Égbekiáltó és
mélybe húzó vágvak)

